

ПРОБЛЕМНО-ТВОРЧИЙ ПІДХІД ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасна система освіти України функціонує в умовах глибоких трансформацій, зумовлених цифровізацією суспільства, глобалізаційними процесами та викликами воєнного часу. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває проблема підготовки конкурентоспроможного фахівця, здатного до ефективної комунікації, критичного мислення і творчого розв'язання професійних завдань.

Однією з ключових компетентностей сучасного здобувача освіти є комунікативна, яка охоплює здатність до усного і писемного мовлення, аргументації власної позиції, ведення діалогу та взаємодії у різних соціально-професійних ситуаціях. Водночас традиційні підходи до навчання не завжди забезпечують належний рівень сформованості цієї компетентності, що зумовлює необхідність пошуку нових педагогічних рішень.

Перспективним напрямом удосконалення освітнього процесу є впровадження проблемно-творчого підходу, який поєднує ідеї проблемного навчання та педагогіки творчості. Такий підхід передбачає створення навчальних ситуацій, що активізують пізнавальну діяльність студентів, стимулюють самостійний пошук рішень і творче осмислення навчального матеріалу [4].

Проблемно-творчий підхід ґрунтується на принципах діяльності, суб'єктності, інтерактивності й особистісної орієнтації навчання [2; 3]. Його реалізація передбачає використання різноманітних методів і форм роботи, зокрема, кейс-методу, проблемних завдань, проєктної діяльності, рольових ігор, дискусій та групових форм навчання. Такі методи створюють умови для активного включення студентів в освітній процес, сприяють розвитку їхнього мислення, уяви та комунікативних умінь.

Особливу роль у реалізації проблемно-творчого підходу відіграє педагогіка творчості, яка орієнтує освітній процес на розвиток творчого потенціалу особистості [4]. У цьому контексті навчання

розглядається не як передавання готових знань, а як процес співтворчості викладача і студента. Застосування творчих завдань, моделювання проблемних ситуацій, використання міждисциплінарних зв'язків сприяють формуванню здатності студентів до нестандартного мислення та генерації нових ідей [5].

Важливим компонентом проблемно-творчого підходу є створення навчального середовища, що стимулює комунікативну активність студентів. Групова робота, дискусії, проєктна діяльність сприяють розвитку навичок співпраці, уміння слухати співрозмовника, аргументувати власну позицію та досягати спільного рішення. Це, зі свого боку, забезпечує формування комунікативної компетентності як інтегральної якості особистості.

Аналіз сучасних педагогічних досліджень та освітньої практики засвідчує, що використання проблемно-творчого підходу позитивно впливає на рівень навчальної мотивації студентів [1; 6]. Залучення їх до розв'язання проблемних завдань, що мають практичну спрямованість, сприяє усвідомленню значущості навчального матеріалу та підвищує інтерес до навчання. Крім того, така організація освітнього процесу забезпечує глибше засвоєння знань і формування умінь застосовувати їх у реальних життєвих ситуаціях.

У контексті сучасних освітніх викликів важливого значення набуває гуманізація освітнього процесу, яка передбачає врахування індивідуальних особливостей, потреб та інтересів студентів. Проблемно-творчий підхід відповідає цим вимогам, оскільки спрямований на розвиток особистості студента як активного суб'єкта навчання. Він створює умови для самовираження, самореалізації та розвитку творчих здібностей.

Особливого значення в умовах цифровізації освіти набуває поєднання проблемно-творчого підходу з використанням цифрових інструментів навчання. Інтерактивні платформи, онлайн-дискусії, віртуальні кейси та проєктна діяльність у цифровому середовищі розширюють можливості комунікативної взаємодії студентів, сприяють розвитку їхньої інформаційної культури та підвищують ефективність освітнього процесу. Такий синтез традиційних і цифрових технологій забезпечує більш гнучке й адаптивне навчальне середовище.

Отже, проблемно-творчий підхід доцільно розглядати не лише як метод навчання, але і як цілісну педагогічну технологію формування комунікативної компетентності студентів. Він,

безумовно, є ефективною інноваційною технологією, яка забезпечує формування комунікативної компетентності студентів у закладах вищої освіти. Його впровадження забезпечує розвиток критичного мислення, креативності, комунікативних умінь та підвищує мотивацію до навчання, що є важливими умовами підготовки сучасного фахівця.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексашина І.М., Абдулаєва О.Ю., Кисельов Ю.О. Формування і оцінювання функціональної грамотності учнів. Київ: Педагогічна думка, 2019. 128 с.
2. Бех І.Д. Особистісно орієнтоване виховання : наук.-метод. посіб. Київ : Либідь, 2003. 280 с.
3. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ: А.С.К., 2004. 192 с.
4. Сисоєва С.О. Основи педагогічної творчості. Київ : Міленіум, 2006. 344 с.
5. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям. Київ : Радянська школа, 1977. 382 с.
6. Orakci Ş. Structural relationship among academic motivation, academic self-efficacy, problem solving skills, creative thinking skills, and critical thinking skills. *Psychology in the Schools*. 2023. Vol. 60, No. 7. P. 2173–2194.